

ČOVJEK U PRAPOVIJESTI

KAMENO DOBA

starije kameno doba
- PALEOLITIK

mlađe kameno doba
- NEOLITIK

Razvoj čovjeka

- ostaci najstarijeg čovjekova pretka pronađeni su u Africi prije 4 milijuna godina
- najstariji nalaz čovjekova pretka na području Europe pronađeni su na prostoru današnje Engleske.

Zemlja je dugo bila prekrivena snijegom i ledom – to doba zovemo LEDENO DOBA.

Život prvih čovjekovih predaka – život u starijem kamenom dobu

- ovdje čovjekovi preci nisu gradili kuće, boravili su na otvorenome
- živjeli su u pećinama, tjerajući životinje iz njihovih skrovišta
- ljudi su živjeli u zajednici koja je činila skupinu od desetak ili nekoliko desetaka osoba. Tu najstariju ljudsku zajednicu nazivamo HORDA ILI ČOPOR.
- prvi ljudi bili su sakupljači plodova i lovci te su se tako hranili
- s nestankom hrane i povlačenjem divljih životinja selile su se i horde – te su zbog toga bili i NOMADSKA ZAJEDNICA. To znači da nisu živjeli na jednom mjestu (ako bi nestalo hrane ili postalo hladno horda se selila)
- osim što su životinje lovili za jelo uzimali su i njihovo krzno za odjeću
- u Njemačkoj je pronađen ostatak čovjekova pretka koji se naziva NEANDERTALAC (pojavi se oko 200 000 godina prije Krista)

OSOBI NEANDERTALCA:

- bavio se lovom i skupljanjem plodova
- bio je vrlo snažan – visina oko 167 cm, a težina 81 kg
- on je prvi čovjekov predak koji je ovladao vatrom (naučio da se vatra pali krešujući kamen dok se ne pojavi iskra)
- izumro je u Europi prije otprilike 24 000 godina

Otprilike prije 35 000 godina u Europi se pojavio razvijeniji i napredniji tip čovjeka – HOMO SAPIENS (razumni čovjek). On se smatra **prvim čovjekovim pretkom**. Pronađen je u Francuskoj, a zovemo ga KROMANJONAC.

Vrijeme velikih promjena

Povećanje temperature, zatopljenje i odleđivanje ledenog pokrivača u NEOLITIKU je uzrokovalo velike promjene u životu čovjeka. Rijeke i jezera postaju bogate ribom – postaje važna u prehrani čovjeka.

Čovjek sada primjećuje da sjeme kada padne na tlo u dodiru sa zemljom i vlagom, KLIJA. Pa su počeli i sijati sjemenje u zemlju.

Pojava prvih RATARA prije 8000 god.pr. Krista.

- prva životinja koju je čovjek pripitomio je PAS.
- često su lovci donosili životinje kući i ograđivali ih ogradom – tada su primijetili da ne moraju uvijek ići u lov kad nema hrane, jer im je ona dostupna u blizini.
- od životinja prvo su pripitomili KOZU I OVCU, zatim SVINJU, GOVEDO I DRUGE ŽIVOTINJE. Tako se razvilo i STOČARSTVO.
- pošto više nisu morali lutati za hranom, jer su je sami uzgajali – naši predci su od nomadskog postupno prešli na SJEDILAČKI NAČIN ŽIVOTA. To je izazvalo promjene u načinu stanovanja.

NASTAMBE

- prve nastambe su ZEMUNICE – jednim dijelom ukopane u zemlju, oblagane su kamenjem ili granjem. Imale su kružni oblik, a krov je virio nad zemljom.
- zatim su gradili KOLIBE – nastambe nad zemljom, od granja i drveća.
- i SOJENICE – drvene kuće na stupovima, podignute nad rijekom ili jezerom. Takvo naselje je zaštićeno od poplava, divljih zvijeri i neprijatelja.

Život u zajednici

- obrada zemlje i uzgoj životinja ljudima su osigurali stalni izvor hrane i bolju prehranu
- pošto su živjeli u kolibama nisu često pobolijevali
- s kvalitetnijom prehranom i boljim uvjetima stanovanja povećao se broj ljudi – te su stvorene NOVE LJUDSKE ZAJEDNICE.
- obitelji su se povezivale u skupine – ROD(u njezinom je vlasništvu bila zemlja i životinje koje su uzgajali)
- rod je morao biti složan, a na čelu mu je bio STARJEŠINA (starija, mudrija i sposobnija osoba)
- nekoliko rodova čini BRATSTVO, a više bratstva čini PLEME, a pleme se udruživalo u SAVEZ PLEMENA.

Kameno doba na tlu Hrvatske – nalazište iz PALEOLITIKA

- u špilji na Hušnjakovu brijegu pokraj Krapine pronađeni su ostatci nenandertalca iz starijeg kamenog doba. Špilju je istraživao Dragutin Gorjanović-Kramberger. Pronašao je kosti različitih životinja, kameno oruđe i oružje.
- priča počinje 23.08.1899.
- iskopavanje obavljao sve do 1905.g.

- predmete i ostatke predmeta kojima su se ljudi služili u prošlim razdobljima zovemo KULTURAMA

PET KULTURA NA TLU HRVATSKE IZ NEOLITIKA

- najstarija neolitička kultura na našim prostorima je STARČEVAČKA KULTURA – pripadnici (ratari i stočari) živjeli su u zemunicama i izrađivali keramičko posuđe

- potisnula ju je VINČANSKA KULTURA

- SOPOTSKA KULTURA (nalazište na Sopotu pokraj Vinkovaca)

- uz jadransku obalu imamo DANILSKU I HVARSKU KULTURU